

KÚRIA

Bfv.I.1302/2012/7.szám

A Kúria Budapesten, a 2013. év január hó 8. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t :

A jövedéki orgazdaság büntette miatt terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a II. rendű terhelt által védője útján benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Fehérgyarmati Városi Bíróság B.214/2009/56. számú, valamint a Nyíregyházi Törvényszék, mint másodfokú bíróság 2.Bf.666/2011/6. számú ítéletét **a II. rendű terheltre** vonatkozó részben megváltoztatja,

az eljárás során lefoglalt Opel Omega típusú személygépkocsi és a hatósági jelzések, valamint a gépjármű forgalmi engedélyének elkobzására vonatkozó rendelkezést mellőzi és a lefoglalás megszüntetésével azokat kiadni rendeli a gépkocsi tulajdonosának, ifj. M. L-nak.

Egyebekben a megtámadott határozatokat hatályában fenntartja.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

A Fehérgyarmati Városi Bíróság a 2011. június 9. napján kelt B.214/2009/56. számú ítéletével II. r. terheltet bűnösnek mondta ki a Btk. 311/A. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés b) pontja szerint minősülő, társtettesként elkövetett jövedéki orgazdaság büntetében, és ezért egy év négy hónapi börtönbüntetésre és két évi közügyektől eltiltásra ítélte; emellett elkobozni rendelte az eljárás során lefoglalt Opel Omega típusú személygépkocsit, annak hatósági jelzését, valamint rendelkezett a lefoglalt egyéb bűnjelekről és a bűnügyi költség viseléséről is.

Az első fokú határozatot a bejelentett fellebbezésekre tekintettel a Nyíregyházi Törvényszék felülbírált, és a 2012. június 22. napján kelt 2.Bf.666/2011/6. számú ítéletével azt II. r. terhelt tekintetében helybenhagyta.

A jogerős határozatok ellen II. r. terhelt nyújtott be felülvizsgálati indítványt védője útján, annak jogalapját a Be. 416. § (1) bekezdés a) és c) pontjában jelölve meg.

Indítványában arra hivatkozott, hogy bár az ügyészség akként módosította a vádat, hogy a vádlottak rendszeres anyagi haszonszerzés végett követtek el bűncselekményt, ugyanakkor a vádirati történeti tényállást nem egészítette ki ennek megfelelően, ahogy azzal sem, hogy az ismeretlen elkövető személyére fény derült és az III. rendű terhelt.

Ennek kapcsán sérelmezte, hogy az eljárásban törvényes jogait nem gyakorolhatta, mivel a városi ügyészség azon vádiratát, amelyet III. rendű terhelttel szemben nyújtott be, a bíróság sem neki, sem védőjének nem kézbesítette. Álláspontja szerint emiatt a bíróság nem állapíthatta volna meg, hogy neki III. terhelt társtettese volt, mivel a neki kézbesített vádiratban a tettestárs, mint ismeretlen elkövető szerepelt.

Miután álláspontja szerint nem tekinthető a vád tárgyának a vádban nem szereplő személy és a vádban le nem írt cselekmény, a bíróság törvényes vád hiányában mondta ki ítéletében, hogy III. rendű terhelttel követte el a bűncselekményt, mint társtettes, és a vádon túlterjeszkedve azt, hogy a cselekményt üzletszerűen követte el.

Vitatta azt is, hogy az említett terheltek közötti kapcsolat fennállását igazoló adat merült volna fel az eljárás során, ahogy az Európai Emberi Jogi Bíróság ítéletére hivatkozva a 777/2008. Bü. számú nyomozati iratok 385. oldalán felvett feljegyzés bizonyítási eszközként történő felhasználhatóságát is.

Álláspontja szerint ezen túl a vele szemben korábban hozott, jogerős ítéletekkel elbírált cselekményekre tekintettel az

üzletszerű elkövetésre nem lehetett volna következtetést levonni, így az üzletszerűen elkövetettkénti minősítéssel a bíróság anyagi jogi szabályt sértett.

Vitatta II. rendű terhelt társtettesi minőségét is, mert szerinte csak bűnsegédi bűnrészességben lett volna megállapítható a terhelt-társa felelőssége.

Sérrelmezte azt is, hogy az eljáró bíróságok nem indokolták kellőképp a büntetés kiszabás során irányadó körülményeket, ezért megítélése szerint nem tettek eleget indokolási kötelezettségüknek sem.

Végül kifogásolta, hogy a bíróságok az Opel Omega típusú személygépkocsi elkobzásáról rendelkeztek annak ellenére, hogy a gépkocsinak bizonyítottan nem ő volt a tulajdonosa, hanem a fia.

Mindezekre figyelemmel a megtámadott határozatok hatályon kívül helyezésére és az eljáró bíróságok új eljárásra utasítására tett indítványt.

A Kúria nyilvános ülésén a védő felülvizsgálati indítványát fenntartotta, emellett a felülvizsgálat okaként hivatkozott a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjára is az indokolási kötelezettség megsértése miatt.

A Legfőbb Ügyészség a felülvizsgálati indítványt részben a törvényben kizártnak, részben alaptalannak találta.

Álláspontja szerint az indítványozó a tényállást támadta, amikor arra hivatkozott, hogy nincs adat a kapcsolatára terhelt-társával, ezért e tekintetben a felülvizsgálat kizárt.

Megítélése szerint nem valósult meg eljárási szabálysértés azzal, hogy a bíróság a Fehérgyarmati Városi Ügyészség által az ügy III. r. terheltje ellen benyújtott vádiratot nem kézbesítette az indítványozónak, illetve védőjének; azt ugyanis a Be. 263. §-ának (2) bekezdése alapján kizárólag az érintett III. rendű terheltnek és védőjének kellett kézbesíteni, emellett a 2011. január 27-én megtartott tárgyaláson az ügyész mindkét vádiratot ismertette az üzletszerűsége vonatkozó vádmódosítással együtt.

A bírói gyakorlatra hivatkozva tért ki arra, hogy az eljárás tárgyául szolgáló egyetlen bűncselekmény elkövetése is alapja lehet az üzletszerű elkövetés megállapításának, ha a terheltet az elbírált cselekménnyel közvetlen időbeli kapcsolatban elkövetett ugyanolyan vagy hasonló bűncselekmény miatt más eljárásban már jogerősen elítélték.

Alaposnak találta ugyanakkor a felülvizsgálati indítványt az Opel Omega típusú személygépkocsi elkobzására vonatkozó részében. Mivel a Btk. 77. §-ának (1) bekezdés a) és b) pontjára figyelemmel az elkobzást a nem az elkövető tulajdonában álló dologra csak akkor lehet elrendelni, ha a tulajdonos az elkövetésről előzetesen tudott, és az irányadó tényállás nem tartalmaz adatot arra, hogy a gépkocsi tulajdonosa - az indítványozó fia - a bűncselekmény elkövetéséről tudott volna, a gépkocsi elkobzására álláspontja szerint valóban törvénytörésként került sor.

Ezért arra tett indítványt, hogy a Kúria a megtámadott határozatokat változtassa meg, és a gépkocsi elkobzására vonatkozó rendelkezést mellőzze, egyebekben a megtámadott határozatokat hatályukban tartsa fenn (Bf.2585/2012/2.).

A nyilvános ülésen a Legfőbb Ügyészség képviselője az átiratában foglaltakat teljes mértékben fenntartotta.

A Kúria a Be. 423. § (4) bekezdése alapján a megtámadott határozatokat az indítványban megjelölt okok alapján, valamint az (5) bekezdésre figyelemmel a 416. § (1) bekezdés c) pontjában felsorolt - és az indítványozó által nem hivatkozott - esetleges feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező esetleges egyéb eljárási szabálysértésekre is tekintettel vizsgálta felül.

A felülvizsgálati indítványt részben kizártnak, részben megalapozatlannak találta.

A terhelt a védője útján előterjesztett indítványát a Be. 416. § (1) bekezdés a) és c) pontjára alapította.

A Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja szerint felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság határozatának meghozatalára a Be. 373. § (1) bekezdés I. b) vagy c) pontjában, illetve a II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott eljárási szabálysértéssel került sor.

Az indítvány azon része, amelyben az indítványozó arra hivatkozva, hogy a bíróság törvényes vád hiányában hozott ítéletet, és ezzel elkövette a Be. 373. § (1) bekezdés I. c) pontja szerinti szabálysértést, megalapozatlan.

Az ügyész által a II. r. terhelttel szemben emelt vád törvényességét ugyanis nem érinti az, hogy az elkövetésben részt vevő további társainak személyazonossága ismert volt-e a vádemeléskor vagy sem, és ehhez képest őket a vádirat ismeretlen személyként jelölte-e meg. Ez a körülmény az indítványozó büntetőjogi felelősségét nem érintette, ahogy a terhére megállapított cselekmény minősítését sem.

Emellett a vád törvényességének vizsgálatára ez okból legfeljebb annak az elkövetőnek a kapcsán - mégpedig kizárólag az ő terhére vagy az ő érdekében kezdeményezett felülvizsgálat során - kerülhetne sor, akinek a kilétét csak a későbbiekben állapították meg. Az adott ügyben azonban a korábban ismeretlenként megjelölt elkövetővel szemben a vádemelés megtörtént, és az ügyek egyesítését követően került sor az ő büntetőjogi felelősségének vizsgálatára és vele, mint az ügy III. r. terheltjével szemben az ügydöntő határozat meghozatalára.

Emellett a III. r. terhelttel szemben benyújtott vádiratot is csak e terheltnek és védőjének kellett kézbesíteni, miután abban kizárólag e terhelttel szemben emeltek vádat. Az a körülmény ugyanis, hogy ez a vádirat is tartalmazta az indítványozó cselekvőségét, még nem jelentett vele szemben újabb vádemelést - és vádmódosítást sem -, miután az újabb, a III. r. terhelttel szemben benyújtott vádirat nem tartalmazott az indítványozóra vonatkozóan a vele szemben benyújtott vádiratban rögzítettektől eltérő tényeket.

A Kúria a teljesség kedvéért utal arra is, hogy a vád módosításának a vád törvényességére nincs kihatása, mivel a bíróság nem az ügyész jogi minősítéséhez, hanem a vádirati tényálláshoz van kötve, azt köteles kimeríteni, és azon túl nem terjeszkedhet.

A vádiratnak a vád tárgyává tett cselekmények leírását kell tartalmaznia; a vád tárgyává tett cselekményeknek a vádiratban rögzített történeti tényállása határozza meg a vád kereteit. Ennek pedig az ügyben benyújtott vádirat minden tekintetben megfelelt. Emellett a városi ügyészség által a III. rendű terhelttel szemben utóbb benyújtott vádirat történeti tényállása teljes mértékben azonos volt az indítványozóval szemben benyújtott vádiratban rögzítettel, csak abban már az ügyész meg is nevezi a III. rendű terheltet.

A bíróság a vádban leírt cselekményt bírálta el, azon nem terjeszkedett túl; a három megvádolt személy cselekvőségéről döntött a Be. 2. §-ában foglalt rendelkezések maradéktalan betartásával.

Ezen túl - emellett, hogy ez nem is felülvizsgálati ok - nem helytálló az az érv sem, amely szerint ez II. r. terheltet jogai gyakorlásában akadályozta.

A bíróság a 2011. január 27. napján tartott tárgyalást, amelyen az ügyész ismertette mindkét vádiratot, és ezt követően került sor a terheltek kihallgatására. Így az indítványozót a védekezésében ez a körülmény semmiképp sem korlátozhatta.

Nem foghatott helyt az indítványnak azon kifogása sem, amely szerint a vád törvényes volta sérült azzal, hogy az ügyész a vádat módosítva a vád tárgyává tett cselekményt üzletszerűen elkövetettnek minősítette, ugyanakkor erre vonatkozóan további bizonyítást nem indítványozott.

A cselekmény minősítése ugyanis - ahogy azt a Legfelsőbb Bíróság az 1/2007. BK véleményének I/2/b. pontjában ki is fejtette - nem feltétlen tartalmi eleme a vád törvényességének; ez legfeljebb a vádirat kellékhianyosságát jelenti, amely a bíróság eljárásában bármikor pótolható. Emellett a bíróság a Btk. 2. § (4) bekezdése szerint a vád szerinti minősítéshez nincs is kötve.

Ami a nyilvános ülésen a védő által az indokolási kötelezettség elmulasztása kapcsán kifejtetteket illeti, a Kúria a következőkre mutat rá:

A Be. 373. § (1) bekezdés III. a) pontja szerint az indokolási kötelezettség elmulasztása akkor feltétlen hatályon kívül helyezési ok, ha a bíróság indokolási kötelezettségének - a büntetőjogi főkérdések tekintetében - oly mértékben nem tett eleget, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan.

Az eljáró bíróságok azonban indokolási kötelezettségüknek maradéktalanul eleget tettek. Az első fokú bíróság kellő részletességgel adott számot arról, hogy a terheltek védekezésével szemben mely bizonyítékok alapján tartotta megállapíthatónak a terheltek bűnösségét - ezt a másodfokú bíróság ki is egészítette, ezzel meg is erősítve azt -, és az indokolás kiterjedt a minősítésre és a büntetés kiszabására is.

Így az indítvány e tekintetben alaptalan.

Nem észlelt a Kúria az ügyben a Be. 373.§ (1) bekezdésének I. b) és c) pontjában, valamint II.-IV. pontjának valamelyikében meghatározott egyéb eljárási szabályszegést sem.

Nem foghatott helyt a felülvizsgálati indítvány azon hivatkozása sem, hogy a 777/2008. Bü. számú nyomozati irat 385. oldalán felvett feljegyzés bizonyítási eszközként nem felhasználható.

A Be. 76. §-ának (1) bekezdése szerint az okirat bizonyítási eszköz, és a 178. § (4) bekezdése szerint a nyomozó hatóság jelentése az okiratra vonatkozó szabályok szerint felhasználható felbizonyítékként.

Így a feljegyzés okirati bizonyítási eszközként történő felhasználása körében az első fokú bíróság semmilyen eljárási

szabálysértést nem követett el. Ugyanakkor a bíróság nem kizárólag erre alapította a terhelt bűnösségét, arra csupán, mint az egyéb bizonyítékokat erősítőre hivatkozott, emellett egyébként sem szolgálhat felülvizsgálati okként a törvényben kizárt bizonyítási eszköz felhasználása, az ugyanis nem tartozik a felhívott törvényhely tételes felsorolása, azaz az ún. feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértések közé.

A Be. 416. (1) bekezdés - indítványozó által hivatkozott - a) pontja szerint felülvizsgálatnak van helye, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével került sor.

Olyan anyagi jogi szabályt azonban, amelyet az eljáró bíróságok megsértettek volna, és amelynek eredményeként a terhelt bűnösségének megállapítására törvénysértően került volna sor, az indítványozó nem jelölt meg. Kizárólag egyes bizonyítékok törvénysértő értékelésére utalt, ezzel azonban lényegében a tényállást támadta a törvényi tilalom ellenére.

A Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja szerint azonban felülvizsgálatnak van helye, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak.

Bár az indítványozó nem hivatkozott a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjára, mint felülvizsgálati okra, azonban ténylegesen a terhelt megállapított cselekmény minősítését támadta, amikor az üzletszerűség megállapíthatóságát és a tártetteskénti elítélését vitatta. Ezért a Kúria ezen okra figyelemmel is vizsgálta a megtámadott határozatokat.

A Be. 423. § (1) bekezdése szerint azonban a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, ez a tényállás a felülvizsgálati eljárásban nem támadható.

Az első fokú bíróság tényállásában rögzítette, hogy II. rendű terhelt a cselekményét rendszeres haszonszerzésre törekedve követte el (első fokú ítélet 4. oldal harmadik bekezdés).

A másodfokú bíróság határozata ugyancsak tartalmazza azt, hogy II. rendű terhelt bűncselekmények elkövetésére berendezkedve rendszeres haszonszerzésre törekedett (másodfokú ítélet 9. oldal első bekezdés).

Így az üzletszerűség vitatásával az indítványozó lényegében ugyancsak az irányadó tényállást támadta, ami a felülvizsgálatban kizárt, így érdemben ezzel a Kúria nem is foglalkozhatott.

Mindezek mellett megjegyzi a Kúria azt, hogy a töretlen ítélkezési gyakorlat szerint az üzletszerű elkövetés - az indítványozó érveivel szemben - egyetlen bűncselekmény elkövetése mellett is megállapítható, ha a terhelt rendszeres haszonszerzésre törekvését más eljárás tárgyát képező bűncselekmények elkövetése is igazolja; azaz megalapozhatják ezt a minősítést a terhelt korábbi elítélései is, ha azok azonos vagy hasonló bűncselekmények miatt történtek (ezt igazolják a Legfelsőbb Bíróságnak a BH 2005/130., BH 2009/170. szám alatt közzétett eseti döntései is).

Ahogy azt a Legfelsőbb Bíróság BK 39. véleményének II/A. pontja is rögzíti, a jövedéki orgazdaság és a jövedékkel visszaélés hasonló bűncselekmények; márpedig a terheltet a Kisvárdai Városi Bíróság a 2008-ban elkövetett jövedékkel visszaélés büntette, míg a Kazincbarcikai Városi Bíróság az ugyancsak 2008-ban elkövetett jövedéki orgazdaság vétsége miatt végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztésre ítélte, és ez megalapozta az üzletszerűséget.

Ami a tártetteskénti elítélését illeti, a Kúria a következőkre mutat rá:

Az irányadó tényállás szerint a terheltek - köztük II. r. terhelt - ismeretlen körülmények között szerezték meg a jövedéki adózás alól elvont cigarettát. A bűncselekmény a megszerzéssel befejezetté vált, így annak, hogy kinek a gépkocsijában szállították el, és a járművet ki vezette, az elkövetési magatartás minősítésében nem lehet szerepe. Ebből következően a terheltek a bűncselekményt egymás tevékenységéről tudva, közösen valósították meg, azaz tártettesként követték el.

Emellett a törvénysértő minősítés a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja szerint csak akkor felülvizsgálati ok, ha az törvénysértő büntetést eredményezett.

Miután a Btk. 21. § (3) bekezdése szerint a részesekre is a tettesekre irányadó büntetési tételt kell alkalmazni, a cselekmény elkövetésekor hatályos törvényi rendelkezés szerint az indítványozóra irányadó büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés volt; így a vele szemben kiszabott szabadságvesztés akkor sem lenne törvénysértő, ha azt nem tártettesként, hanem bűnsegédként követte volna el.

Ezért a cselekmény ekkénti minősítését támadó részében az indítvány sem megalapozott.

A büntetés kiszabása során irányadó körülmények mikénti értékelése

ugyancsak nem lehet tárgya felülvizsgálati eljárásnak; a büntetés a fent már hivatkozott rendelkezésre figyelemmel csak abban az esetben vizsgálható, ha a cselekmény törvénysértő minősítésére vagy más anyagi jogi szabály megsértésére visszavezethetően törvénysértő.

Így az indítvány ezen részében ugyancsak törvényben kizárt.

Mindezekre figyelemmel tehát a büntetés kiszabás önmagában a felülvizsgálat tárgyát nem képezheti, miként az sem, hogy a bíróságok a büntetés kiszabása során a Btk. 37. §-ának és 83. §-ának előírásait, a súlyosító és enyhítő körülményeket miként veszik figyelembe.

Törvénysértő azonban a megtámadott határozatokkal alkalmazott intézkedés.

A Btk. 77. § (1) bekezdés d) pontja szerint valóban el kell kobozni azt a dolgot, amelyet a bűncselekmény befejezését követően a dolog elszállítására használtak. Azonban a hivatkozott törvényhely (3) bekezdésére figyelemmel a szállításra használt dologra az elkobzást nem lehet elrendelni, ha a dolog nem az elkövető tulajdona, kivéve, ha a tulajdonos az elkövetésről előzetesen tudott.

Az irányadó tényállás szerint a jövedéki adó alól elvont cigarettát a II. r. terhelt fiának, ifj. M. L-nak a tulajdonát képező Opel Omega típusú személygépkocsival szállították; ennek a gépkocsinak II. r. terhelt csak az üzembentartója volt, nem pedig a tulajdonosa.

Miután pedig a megtámadott ítéletekben arra vonatkozóan nincs adat, hogy a gépjármű tulajdonosa az elkövetésről előzetesen tudott, a gépkocsi elkobzására az előzőekben hivatkozott anyagi jogi szabály megsértésével került sor.

Ezért a Kúria a megtámadott határozatokat a Be. 427. § (1) bekezdés b) pontjára figyelemmel megváltoztatta, és a törvénysértő intézkedést mellőzte, egyebekben azonban a 426. § alapján hatályban tartotta.

Az ismételt indítvánnyal kapcsolatos tájékoztatás a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontján, valamint a 418. § (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a Be. 421. § (3) bekezdésére figyelemmel a Kúria az ugyanazon jogosult által ismételten, vagy a más jogosult által azonos tartalommal előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2013. január 8.

*Dr. Mészár Róza s. k. a tanács elnöke, Dr. Csák Zsolt
s. k. előadó bíró, Dr. Vaskuti András s. k. bíró*

A kiadmány hitelélül:

*bírósági ügyintéző
MGy*